

L16(2=4m)
РК
С-66

В. СОСЮРА
**КРІЗЬ ВІТРИ
і РОКИ**

«РАДЯНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК»

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

Шифр РКЛ16(2-й). С-66 Інв.№ 2411219

Автор Сосюра В.

Назва Крізь вітру і рози:
Гідзії.

Місце, рік видання [Львів, 1940].

Кіл-ть стор. 129, [2] с.

-\|- окр. листів

-\|- ілюстрацій

-\|- карт

-\|- схем

Том _____ частина _____ вип _____

Конволют _____

Примітка:

23.07.2003,
Жало -

ВОЛОДИМИР СОСКОРА

**КРІЗЬ ВІТРИ
І РОКИ**

поезії

„РАДЯНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК”

СТАЛІН

Твоє ім'я, мов сурми срібний звук.
В борні за день завжди ти перед нами.
Тебе до зір знесли мільйони рук,
щоб ти сіяв, як прапор, над віками.

Ти нас ведеш, як вів колись давно,
до перемог, скоривши час і далі.
Коли б серця мільйонів злить в одно,
твоє це серце буде, рідний Сталін!

Шумлять жита, і сонце, знов і знов,
встає для нас, за даллю голубою.
Тобі вітчизна шле свою любов,
як кожне серце, сповнене тобою.

Встає мій край, як пісня у боях,
у світлі зір і у гаїв безжурі.
Це ти зробив, це — партія твоя,
це — кожний з нас, народжений для бурі.

Не марно, ні, боями край grimів!
Минули дні і злиднів і негоди.
У гуркоті заводів і ланів
прийми цей спів щасливого народу.

Прийми його у грозяний цей час.
щоб він лунав про тебе яснодзвонно.
Ти світиш нам, ведеш в майбутнє нас,
віків маяк і слава міліонів.

1936.

ЧЕРВОНА ЗИМА

Поема

I

Лисиче над Дінцем... де висне дим заводу,
музика у садку та потяг в сім годин...
Вас не забути мені, як рідну третю роту...
Про вас мої пісні під сивий біг хвилин...

На щебень часто ми до Сущенка ходили,
за це платили нам щоденно четвертак.
Та по ночах дівчат в половниках любили...
О свіжий дух степів, о поцілунків смак!..

Де шахти на горі щодня малюють зорі,
під зойки димарів так просто ми жили,
училися писати, звичайно, на заборі!..
та бити лисичан, щоб до дівчат не йшли.

Ну, як мені забути далеку Білу гору
і теплий блиск очей там трави в тумані...
що зрадили мене... де в ніч ясну, прозору
носився з вітром я скажено на коні?...

І все мені дзюрчать швидкі холодні хвилі,
І все мені завод невпинно цокотить,
і вороток скрипить про дні минулі милі,
коли повстали ми і йшли Петлюру бить...

Лисиче над Дінцем... де висне дим заводу,
музика у садку та потяг в сім годин...
Вас не забути мені, як рідну третю роту...
Про вас мої пісні під сивий біг хвилин...

ІІ

Зима. На фронт, на фронт!.. а на пероні люди...
Біля вагонів ми співаєм „Чумака”...
І радість лоскотно бентежить наші груди...
Шикують злидні нас, юнак до юнака.

Багнетів гострий блиск... шапки кругом лахматі...
коло дзвінка сестра, сумуючи, стойть...
А мати не прийшла на бій випроводжати, —
і серце іноді невільно защемить...

Стою неначе в сні. Чекають нас вагони...
І ворог шле з гармат нам з-за Дінця привіт...
Але не боїмось ми банд злотопогонних, —
уже не мало їх пустили ми під лід...

Зима. На фронт, на фронт!.. а на пероні люди...
Біля вагонів ми співаєм „Чумака”...
І радість лоскотно бентежить наші груди...
Шикують злидні нас, юнак до юнака.

ІІІ

Колеса тупо б'ють... по рейках перебої...
Вже міст через Дінець давно прогуркотів...
Стою біля дверей... і дихає сосною
квиління вітрове про весни юних днів...

Рубіжне... знову путь... Володине... Кабаніє...
нарешті Сватове, і крикнув потяг: „Стій!”
Сходили на базар, помилися у бані, —
я вірші став писать під вечір золотий...

Писав чогось про смерть... неначе знав, що ніччю
раптовий стрілів блиск вогку проніже тьму...
Й ми знов підем на бій за владу робітничу...
О, не забути мені Червону ту зиму!..

IV

Вкраїну з краю в край проходили з боями...
Червоно танув сніг в пожежах барикад...
І громом молодим котилося над нами,
лунало по ланах: „Вперед за владу Рад!..”

І де ми не пройшли, нас радо зустрічали,
і навіть вітер нам доріг не замітив,
Дівчата нам стрічки червоні пришивали.
і хлопці радо йшли озброєні до лав...

V

І знов Донеччина... і вітер верби хилить...
Й не віриться, що знов побачу я село,
давно покинуте, таке до болю міле...
Але багато з нас додому не прийшло...

І м'яко сніг рипить... іду тривожним кроком,
така знайома путь з дитинства ще мені...
Тут рвали восени ми глід червоноокий,
тут рвав я квіти час кохання восени...

Вже станція... завод... і рейки заблищаю
під безліччю огнів... Ось робітничий клуб...
І в небо простяглись і небо запутляли
незчислені ряди високодимних труб...

Скінчилася вистава... з воріт виходять люди...
о скільки, скільки тут знайомих милих лиць!...
Чого ж тепер мені так тоскно й давить груди,
чого ж холодний сум ці хвилі принесли?...

VI

О, де ти, брате мій?.. Прийди хоч на хвилину...
ти ж так мене чекав, а я й не знат, що ти
мене давно зміняв на темну домовину,
зміняв мене давно на схилені хрести...

Ти ж так мене чекав... казав, що: „З фронту скоро
Володька галіфе для мене привезе...”
Тепер не підем ми з тобою в Білу гору,
генер уже тобі не треба галіфе...

VII

Колеса тупо б'ють... по рейках перебої...
Вже міст через Дінець давно прогуркотів...
Стою біля дверей... і дихає сосною
квіління вітрове про весни юних днів...

VIII

Широко розляглось з важким гарчанням місто...
і вітер з моря шле солоний теплий дух...
і виснуті ліхтарі, як золоте намисто,
що заквітчали ніч, безсоромну й руду...

Каштани по боках... каміння душу давить...
по вулицях вузьких прискорено йдемо.
Недавно тут були і греки і зуави, —
справляв тут капітал свій золотий содом...

І чітко мірний крок ряди сотень хитає...
І сам собі здаєсь таким міцним, міцним...
А десь глибоко сум, що вже мене немає,
що я в житті лишив від себе тільки дим...

Прискорено йдемо за днем золотокрилим,
туди де криці дзвін напружено гуде...
І маком прапори колони рясно вкрили —
і квітне маком бій, блакитний бій сердець...

IX

Все вище шлях важкий... внизу гудуть бетони...
золотосинім сном душа палахкотить...
Під срібний дзвін криниць холодних і бездонних
кидає ранок зор на небосхил гнідий...

Згорнула вже давно холодні сиві рядна,
тільки для нас, зима... навколо все в цвіту.
І з зор тремтючий міст в Майбутність неоглядну
Години Перемог тільки для нас прядуть...

Весна й літо 1921

О, НЕ ДАРЕМНО!..

О, не даремно, ні, в степах гули гармати,
і ллялась наша кров, і падали брати...

О, не даремно, ні, моя старенька мати
зняла з своїх дітей дукатики й хрести...

По бруку чіткий крок... де авто перебої,
веселі ватажки вітають юнаків...

Неначе дивний сон в півтемному забої,
що бачив я колись під кайла спів дзвінкий...

Рядами струнко йдуть баби, жінки, дівчата,
і дітвора біжить з захопленням в очах...

І скиглить, скиглить ніч, промерзла й кострубата,
розіпнена давно на соняшних мечах...

О, не даремно, ні в степах гули гармати
і ллялась наша кров, і падали брати...

О, не даремно, ні моя старенька мати
зняла з своїх дітей дукатики й хрести.

1921

* * *

Роздули ми горно, ще нерухоме вчора,
й ковадла зорний спів до праці дзвінко зве.
Конає світ старий, де осінь жовтозора
на золотих човнах до заходу пливе.

Заводе, тату мій! Мов блудний син до тебе
вернувся знову я з благанням на вустах.
Не піде до телиць під кучерявим небом
мандрівник молодий, закоханий в жита.

Де з чорним золотом і крейдою вагони,
веселі шахтарі на зміну швидко йдуть,
між ними гелкотять татари та чолдони
і стелять по стерні тайги тривожний дух...

Жене вітри горно, ще нерухоме вчора,
й ковадла зорний спів до праці дзвінко зве.
Конає світ старий, де осінь жовтозора
на золотих човнах до заходу пливе.

* *

Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі,
і земля убирається зрання...

Дише тихо і легко в синяву вона,
простягає до зор свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
І тремтить од солодкої муки...

В'яне серце мое од щасливих очей,
що горять в тумані наді мною...
Розливається кров і по жилах тече,
ніби пахне вона лободою...

Гей, ви, зорі ясні!... Тихий місяцю мій!..
Де ви бачили більше кохання?
Я для неї зірву Оріон золотий,
Я — поет робітничої рані.

Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі,
і земля убирається зрання...

Дише тихо і легко в синяву вона,
простягає до зор свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
І тремтить од солодкої муки...

1922

* * *

Такий я ніжний, такий тривожний,
моя осіння земля!
Навколо вітер непереможний
реве й гуля...

І хвилі моря далекі й близькі
мені шумлять.
Там стелить сонце останнім блиском
кривавий шлях...

Криваві пальці тримають... О зоре,
постій, не йди!
Але шумує далеке море
і мла... і дим...

Такий я ніжний, такий тривожний
моя осіння земля!
Навколо вітер непереможний
реве й гуля...

ТРАУРНИЙ МАРШ

Сьогодні не з нами наш Вождь, наш Ільїч,
і сумно ми йдем по дорозі
але, як і завжди лунає наш клич,
і ворог, як завжди в тривозі.

Далека нам путь, але ми не одні:
нам світять його заповіти,
на полі, в заводі, у шахті на дні...
— Комуни ми зоряні діти!

На жовтому Сході народи встають,
скидають ярмо капіталу;
на чорному півні гарматами б'ють,
на чорному півні повстали...

Хвилюйся, робочих голів океан.
ми Леніна пам'ять лелієм.
Лунайте ж, оркестри, грихи, барабани,
бо крок наш і дух наш міцніє!

Ми дня не забудем, нежданий такий...
товаришу, брате нам милий!
Ридали робочі, гармати, гудки,
коли ми Вождя хоронили...

На наших знаменах був траурний клич:
„Ми, ленінці, завжди в горінні”.

Лежав в гімнасторці вже мертвий Ільч
але, як живий в домовині...

Ви чуєте, друзі: клекоче, гуде
на Заході, в панському стані,
і схід багряніє... Життя молоде
створили ми в бурі повстання.

Обернемо землю в Комуну, в Едем,
Світи ж нам, червоний маяче!
Ми в край електричний невпинно ідем
навколо сміються і плачуть...

Нам зорі на чола поклали печать
і зорі нам світять в дорогу.
А там у пилу на дорозі лежать
руїни розбитого бога.

Так будьмо ж єдині! Ми — квіти життя.
Ми всі од станка і од плуга.
Сьогодні шануємо пам'ять Вождя.
Вождя і товариша й друга.

ДНІПРЕЛЬСТАН

Цвіте червона Україна.
Де хвиля в берег б'є дзвінка,
там, де Дніпро громить і лине,
уже поставила турбіну
міцна робочого рука.

Пороги, вежі, мури, брами...
І от, над шумами ріки
спокійні велетні динамо,
де золотими двигунами
біжать за склом маховики.

Коліс і кроків біганина...
Хто дав розгін?

Який титан?

Могутнім током Україну
непереможно і невпинно
веде в Комуну Дніпрельстан.

І день, і дим, і даль, і рими,
бадьорий крок, бадьорий спів...
Шумлять міста... А десь над ними
у небі арками легкими
цвіте мереживо мостів.

Немов пожар на небокраї,
од нього в барвах далина.
То ненажерливо, без краю
Вкраїна домнами ковтає
моря огненні чавуна.

О, багрянійте хмар овали!
В руках у нас стихії гать
Гудуть дроти над полем чалим,
і там, де банди панували,
електропотяги летять.

Кому фантазії і сни ці
в потоці марень і горінь?..
Неначе струни залізниці
у блиску райдужному криці
біжать у мрійну далечінь.

Вагони рвуть повітря груди.
через мости й ланами щурати.
А за вікном щасливі люди
про те, що є, і те що буде
поміж собою гомонять.

У місті світлою юрбою
робітники на працю йдуть,
все цокотить без перебоїв.
і трактор важкою ходою
у полі чорну ріже путь.

Там, де шосе привітно лине
в село долиною з гори,
звучить із вікон піаніно,
і у садку за синім тином
веселий гомін дітвори.

Не марно йшли ми до загину,
несли в поля пожежі гнів...
Цвітуть веселкою хвилини,
й старий Славута з України
країну радості зробив.

Сумна коса і зір чудовий
комусь приснилися давно...
Вишневі губи, чорні брови,
пісні дівочі вечорові
і шум акації в вікно...

Прощальний шум... хіба забуду...
Горить під місяцем мій штик,
і патронташ хрестом на груди...
А за Дінцем в погонах люди,
і зброї дзвін, і плач і крик...

Не марно йшли ми до загину
на крик розpacливий: „Війна!”
немов у лузі та калина,
колись печальна Україна,
тепер весела сторона.

Бушують юрбами майдани,
ясна для кожного мета.
І певний крок grimить і тане.
Міста, міста! Стрункі титани —
побіди зброя золота!

Готові всі завжди до бою.
Лиш даль тривогою війне, —
земля застогне під ходою,
і даль грозою світовою
непереможно спалахне.

Які, які навколо лиця!
То трударів ряди пройшли...
Їх руки в даль, неначе птиці,
вони підвалини ясні ці
під мур республік підвели.

У вишні плакатів кличі.
В майбутнє путь! В майбутнє путь!
Трамваїв дзвін, асфальт обличчя...
А ніччю клуби робітничі
роями шумними гудуть.

Ми фронт міцний зробили з краю:
на мурі мур, на гаті гать...
Прожектор небо розсікає,
і золоті аерозграї
в його промінні мерехтять.

Ідуть полки. Наказ: „На чати!”
В майбутнє путь, в майбутнє путь!
За ними танки і гармати,
неначе велетні горбаті,
рядами грізними повзуть.

А небо тихе і безмовне,
на ранок — зоряні гаї.
Ідуть полки й поля бавовни
за ними шумом ніжним, повним
хитають кучері свої.

Ідуть полки, нема їм краю,
од них удаль прослалась тінь.
А Дніпрельстан горить і грас
він творить рай земний із краю
для нас і наших поколінь.

Шумить Дніпро... Керують люди —
двигтіння сил, глухе, сліпе.
Машини дмуть могутні груди...
СРСР дала де чудо,
безсмертна воля ВКП.

В росі Тарасова могила,
навколо — мармур і чавун...
Спокійно спи, поете мілий,
вже простягли над світом крила
міцні республіки комун.

В бетони й сталь наш край закутий,
нам не страшний ворожий стан.
Минуло: „Бути, чи не бути”.
Над синню буйвою Славути
про де вирує Дніпрельстан.

1928.

* * *

Коли потяг у даль загуркоче,
пригадається знову мені
дзвін гітари у місячній ночі,
поділунки й жоржини сумні...

Шум акацій... Посьолок і гони...
Ми на гору йдемо через гать...
А внизу пролітають вагони,
і колеса у тьмі шокотять...

Той садок, і закохані зори,
і огні спід опущених вій...
од проміння і тіней узори
на дорозі й на шалі твоїй...

Ой ви, ночі Донеччини сині,
і розлука, і слози вночі...
Як у небі ключі журавлині,
одинокі й печальні ключі...

Пам'ятаю: тривожні оселі,
темні вежі на фоні заграв...
Там з тобою у сірій шинелі
біля верб я востаннє стояв.

Я казав, що вернусь безумовно,
хоч і ворог на нашій путі...
Патронтаж мій патронами повний,
тихі очі твої золоті...

Дні пройшли... Одлетіла тривога...
Лиш любов, як у серці багнет...
Ти давно вже дружина другого,
я ж — відомий вкраїнський поет.

Наче сон... Я прийшов із туману
і промінням своїм засіяв...
Та на тебе, чужу і кохану,
Я б і славу свою проміняв,

Я б забув і образу і сліози...
Тільки б знову іти через гать,
тільки б слухати твій голос — і коси.
твої коси сумні цілувати...

Ночі ті, та гітара й жоржини,
може, сняться тепер і тобі...
Сині очі в моєї дружини,
а у тебе були голубі.

1927.

* * *

Уже зоря золоторога.
де полинями зацвіло,
кладе на огненні пороги
своє сивіюче крило.

На тротуарах не лілеї
й не лебединий в небі крик, —
дзвінка безодня над землею
чолом задуманим горить.

В поля з пахучої долоні
червінці осінь просіва...
А десь біжать залізні коні,
і пахне холодом трава...

1922

* * *

Вітер і панелі. Я давно вже в місті.
Тільки не про нього зріє пісня да.
Сниться мені поле, вечори барвисті,
береги пахучі рідного Дінця.

Трави, довгі трави, верби і осики,
у вікні знайомий каганця огонь,
і над синім ганком, дорогі навіки,
голубі акорди розлива гармонь...

Ті в пилу дороги, ті тини кривенькі,
де в чарівні клуні місяць загляда,
гай, де ми збирали в осени опеньки,
роки ті далекі, що знесла вода...

Щастя те рум'яне, що з вітрами тане,
що в холодних далах зіркою сія,
і в вікні обличчя, вже таке туманне,
як далека юність, як весна моя...

Вітер і панелі, гомін, гул і дзенькіт,
від огнів заграви в тверді голубій.
Чому ж мені сниться ті тини кривенькі
і в траві холодній перепела бій!..

* * *

Може, ми й не друзі.
На твоє „Прощай...”
нахилився в тузі,
облітає гай —

синій, синій, синій...
Тінь... день... сум...
Це листи осінні
на твою красу.

Де летить широко
в небо димний жах,
там біжать дороги
вулиці біжать...

Вулиці горбаті
на стіні плакат,
а на тім плакаті
чорная рука.

Ну, а під рукою
літери, як кров,
не дають покою,
кличуть знов і знов...

Одірву я руки,
губи одірву, —
тільки серце стуком
падає в траву...

Може, ми й не друзі...
На твоє „Прощай...”
нахилився в тузі,
облітає гай —

синій, синій, синій...
Тінь... день... сум...
Це листи осінні
на твою красу.

У МІСТІ

Тане день на серці пелюстками.
Шум осінній, дзвоне золотий!
Вже не давить груди мені камінь,
Я дійшов, долинув до мети.

Всі шляхи до тебе, юна еро,
Як забути огонь твого лиця?!
Ці шляхи — коммольці, піонери,
Ці шляхи — поема без кінця.

„Не ходи, — казала мені мати: —
Прийде день і кари й каяття...”
Де ж він той, що може одрубати,
Одірвати поета од життя?

Я ходжу щасливий до тривоги.
Ми — гроза і тронів і корон.
Ми — частина руху світового,
Я — Комуні юний електрон.

Ой, колись на громи Перекопу
Йшли полки по огненних путях,
А тепер заводами й робкопом
Ми нове будуємо життя.

Перейдем кордони, межі й грани.
Завоюєм те, що буде там...
О, моя поезія повстання.
Золота поезія Труда!

1926

У МАРЕВІ

Я піду у мареві споминів і мрій,
там, де простягнулися довгі тіні вій,
де мені в минулому синій зір сія...
Золота головка!.. Іскорка моя!..

Там, де труби жерлами простяглись до зор
і хрестами журними молиться собор,
де Бахмутка-річка під мостом шумить,
на знайомій вулиці тихий дім стойть.

Підійду до ганку, повний давніх дум,
і замовкне явора переливний шум...
Де на ліжку білому мила спить давно,
підійду і місяцем гляну у вікно...

Скільки днів і років марив я про це,
що біліє смутно дороге лицє...
Спить моя кохана, їй мене не чутъ...
лиш сорочку вишиту підіймає грудь,
і спід одіяла, ніжна і тонка,
білою лілею звісилась рука,

та на щоки матові, наче погляд мій,
крилами печальними впали тіні вій...
Ось поворухнулася, підвелась, дивись...
і до мене руки тягне, як колись...

Ро~~з~~тулила губи, зве мене вона...
Ні, де тільки вітер плаче край вікна...
Спить моя кохана. Їй мене не чути.
Повертає місяць на ранкову путь.

Заховав я глибше і печаль і гнів,
і за мною явір знову зашумів...
Так шумить у жилах вічний болю яд...
По знайомій вулиці я іду назад.

Там, за містом синім кри~~ці~~ крик і рев.
перед мене тіні золотих дерев...
Поміж ними місяць сумно так сія...
Золота головка! Іскорка моя!

1927

МАРІЯ

Зеленіють жита, і любов одцвіта,
і волошки у полі синіють.
Од дихання моого тихий мак обліта,
ніби ім'я печальне — Марія...

Ми з тобою одні. Ми у полі одні.
Ти стоїш перед мене, як вечір.
Я дивлюсь на заплакані очі твої,
На покірно нахилені плечі...

В небі хмари біжать... може буде гроза!?
Зацвіли блискавиці над гаєм...
Я не можу сказать, я боюсь розказать,
що тебе я уже покидаю...

Зеленіють жита, і любов одцвіта,
і волошки у полі синіють.
Од дихання моого тихий мак обліта,
ніби ім'я печальне — Марія.

1928

ЖОВТІЄ ЛИСТ

Жовтіє лист, і щастя розцвітає,
нема йому ні гранів, ані дна...
Зі мною знову ти. І тільки сердце красе
очима синіми печальна далина.

І очі в тебе теж то золоті, то сині
співають і мовчать... десь гайвороння гам...
За руки ми взялися, і тихе павутиння
обличчя обпліта на кожнім кроці нам.

Крилами має синь над нами і за нами,
прозора і сумна, як завжди, як колись...
І шарудить — шумить печально під ногами...
Жовтіє лист...

1929

УКРАЇНО МОЯ!

Україно моя, дорога, молода і орлина,
у вінках із пісень, під крилами невиданих зір...
Я нікого ще так не любив, як тебе, Україно,
твоє щастя — мое, ти для мене і серце і зір.

Ти ідеш, і земля під твоєю ясною ходою
розцвітає, мов мак, мов музики акорди гучні,
ти летиш, — і стає далечінь, як весна, голубою,
і зоря розкидає квітками навколо огні...

Як тебе не любить, коли кожна маленька стежина
мені рідні, мов сон, що в дитинстві я бачив колись...
Твої ріки й гаї, коли квітне над ставом ожина,
і вечірні гудки, що морями в душі розлились...

Твої хлопці стрункі і рум'яні, як зорі, дівчата,
і герой твої, що їх ім'я світами гrimить...
Як тебе не любить, не молитись тобі, не співати,
моє сонце, мій день, зачарована щастя блакить!

Вийду, вийду на гори твої, на зелені:
гордий Київ шумить над залиним огнями Дніпром...
В серці спів нароста, наче листя весною на клені,
щоб шуміть, як воно, під вітрами тугими кругом,

щоб крилом літака у промінні сіяти грозово,
у мигтінні зірниць, і на землю спадати дощем,
весняним, золотим, і злітати за обрії знову,
бути сонцем для нас і на ворога бути мечем.

Як тебе не любить! Ми за тебе на смерть, Україно,
йшли в безмежні поля, і шуміли криваві жита...
Але ніч одгула, одцвіла довга ніч горобина, —
і до келиха щастя припали народна уста.

І зітхнули засмаглі, могутні і звільнені груди,
і на наших ланах загримів переможний наш сміх.
Україна ніколи, ніколи рабою не буде,
як і весь наш Союз, непоборний союз молодих!

Гей, столице моя! Голоси безтурботні, дитячі
голубами — в груді, голубами надій і пісень.
Я іду, і цвіте мое серце, любов'ю гаряче,
до вітчизни й вождя. що нам дав цей сподіваний
день.

До вождя, що в Кремлі, під рубінами зір, величаво
творить щастя для всіх, хто живе, тільки власним
трудом.

Слава ж вічна йому, невмируща, як подвиги, слава,
як пісні, що для нього розквітли трояндно кругом...

І, як пісня пісень, що у безвісті не потонула,
квітни, наша любов до учителя, друга й вождя!
Заспіваймо ж, брати, щоб земля нашу пісню почула,
пісню світлу про того, хто дав нам чудесне життя,

хто прогнав ворогів з України навіки, навіки,
хто, у сірій шинелі, нас водив і веде на бої.
Хай почусе в Кремлі він вітань наших радісні крики,
побратими червоні, побратими прекрасні мої!

Ми прославим його, як прославили ми Україну,
що цвіте, як слова голубиної книги пісень,
як сади, що шумлять, і як ріки, що біг їх невпинний
ореолом повив наш безсмертний, наш Сталінський
день.

5. XII — 38.

НА СХОДІ

В небі птиці грізноокрилі,
на землі туман.
В берег б'ють криваві хвилі
озера Хасан.

Понад сопками літає
бору сивий спів.
Відступали самураї
під огнем бійців.

Свою силу показала
бойова сім'я.
Гул гарматний заглушало
Сталіна ім'я.

Під пісень побідні звуки
утікала мла.
Водка рисова гадюкам
не допомогла.

В небі птиці срібноокрилі,
одлетів туман.
В берег б'ють прозорі хвилі
озера Хасан.

На поля, на рідні стерні
дивиться блакить.
І на сопці Заозерній
рідний стяг шумить.

ЛЕНІН

Пролетіли роки, як шумливі ріки,
як дощі весною, свіжі, золоті.
Образ твій у серці кожному навіки,
ми йдемо незмінно по твоїй путі.

Крізь запілля ночі, крізь тюремні муки
вивів ти на неї трудову сім'ю.
Піднялись на ката наші гнівні руки
і вітчизни щастя вирвали в бою.

Ленін! Твоє ім'я, як зорі сіяння,
як огонь гарматний в той повстання час.
Ленін — це мільйони, що на бій останній
йдуть по всій планеті. Ленін — воля мас.

Імени твоого сяйво невгласиме
світить нам дорогу, ллє огні навкруг.
Нас веде невхильно учень твій любимий,
твій ясний соратник, твій найкращий друг.

Райдугою, садом роздвіла вітчизна,
ми скорили небо й далі голубі.
І гrimлять простори клекотом залізним,
піснею дзвінкою, славою тобі.

Це зробив нам Сталін, це його орлами
небо над ланами грізно зацвіло.
Він сіяє сонцем радісним над нами,
щоб ніколи ночі в світі не було.

Ленін, рідний Ленін! Клятва твого друга
зацвіла містами, линуть поїзди
у тайзі далекій, де кордонів смуга.
Він такий, як море, він такий, як ти.

Спи спокійно, Ленін! Як зоря вишнева,
сходить над тобою перемоги спів.
Пронесе в Комуну учень твій сталевий
крізь вітри і роки стяг більшовиків.

ПРОЩАЙ

В. Чкалову.

Вітчизні ти віддав життя своє орлине,
герою рідний наш, безсмертний у віках.
Завжди між нами ти. Про тебе слава лине
і світить, світить нам твій героїчний шлях.

У серці кожному твоє ім'я сіяє,
у серці кожному, що любить рідний край.
Ти так любив блакить, і дальні небокраї,
й народ могутній свій, що промовля: „Прощай...”

Прощаються стежки задумані з тобою,
що ти по них ходив, і неба вишина,
де ти літав орлом, і промовля з журбою
наш вождь і вчитель твій: „Товаришу, прощай!”

Ти так любив його. Ти за його маршрутом
літав на дальній схід, північний океан.
Ти гордо пролетів крізь бурі й хугу люту.
Перед твоїм ім'ям тремтів ворожий стан.

Схилились прапори в жалобі над тобою,
і тих, що ти любив, обличчя дорогі,
і день, зимовий день над тихою труною,
над вічним сном повік і холодом руки.

Стоять товариші, мов виковані з сталі,
вартуючи твій сон, останній спокій твій,
немов біля труни віки на варті стали,
і неба вишина в тривозі голубій.

Прощай же, орле наш! Ми понесем без тебе
той стяг, що ти тримав так чесно все життя,
ми пронесем його в залите сонцем небо,
як і любов твою до вчителя й вождя.

16. XII — 38.

ВІЗВОЛЕННЯ

Зір туманять солоні перлини,
сльози щастя, — і серце сія...
Ти вже вільна, моя Україно,
друга матір Західна моя.

Йдуть і йдуть міліони без ліку,
їх вітають і місто й село,
бо з'єдналося серце навіки,
що віками роздерте було.

Не хилися, верба, над рікою,
лист зелений, не жовкни в горі.
Де знайшов би я пісні такої,
слів, подібних до руж і зорі,

щоб прославить народ наш великий,
нашу землю, і зорі, і любов,
і вождя, що любимий навіки,
тьму сіяння мечами зборов,

і усіх, хто ішов до загину,
щоб не гинув замучений брат,
хто життя, за свою батьківщину,
положив, під удари гармат.

І усіх, хто поверне з походу,
хто обніме кохану свою,
хто служив і хто служить народу,
зневажаючи смерть у бою.

Ми ішли у двадцятому році,
визволяти західних братів,
хоч на кожному, кожному кроці
кулі в сердце нам слали свій спів...

Ах, той рік, золотий і далекий,
і серця і багнети в крові...
На покинутих стріях лелеки,
трупи й трупи на грізній траві...

Наші трупи... То ми відступали...
Важко, важко назад було йти...
І дзвеніли уламки металу,
і ридали за нами брати...

„На Гусятин!” А в ньому поляки...
перетнули дорогу назад...
Захлинались у тьмі з переляку
пересохлі горлянки гармат...

Над Збручем, мов із крові вставало
скорбне сонце... Сіяли штики...
Коли коло сталеве прорвали
наших армій незламні полки.

„Ми повернемось...” Роки летіли...
І здійснили ми клятву свою.
Повні щастя, і юності, і сили
ми звитяжцями вийшли в бою.

Серце й сонце, і трави, і квіти,
що над дзеркалом синім ріки...
Я б хотів і співати й горіти,
для народа віки, і віки...

Щоб, як сонячні дзвони метала,
у майбутніх віков далені,
моя пісня нащадкам звучала,
як звучить в наші грозяні дні.

Шумні вулиці дальнього Львова
і Дністро — незабутня ріка...
Ти вже вільна, моя малинова,
многострадна вітчизно Франка.

Ти, як сонце, повстала із бруду,
під вітання: „Хай Сталін жив.”
І ніколи уже ботокуди
не клюватимуть серце твоє.

Сльози щастя — солодкі перлини...
В них невидане світло сія...
Здрастуй, здрастуй, моя Україно,
друга матір Західна моя.

Вересень 1939
Київ.

ВИБОРИ

На Західній Україні
щастя, сонце і цвіти...
Крила горді, соколині
розгорнула, мамо, ти.

Над гаями, над горами
одкидаєш вільну тінь
і летиш, разом із нами,
до Комуни, в далечінь.

У сім'ї станка і рала,
в сяйві звільнених палат,
слово юне залунало:
„Я — народний депутат.

Я іду рішати долю
тих, що вийшли із тюрми.
Ми були голодні, голі,
а тепер багаті ми.

Наші гори, наші води,
гей, лисній, моя рілля.
Наші фабрики й заводи,
наша юність і поля.

Краю мій — суцільна нива,
ти підеш, крізь днів рої,
як сестриця чорнобрива,
до радянської сім'ї.

За Вкраїну, за кохану,
я підношу серце й спів.
Не топтать ніколи пану
наших сонячних ланів.

Не стогнати нам на дубі, —
дубу ту огонь спалик.
Вічне Сталіну спасибі
від західних трударів."

Так лунає вільне слово
із мільйонових грудей...
Грає прапор пурпурсвий,
слози котяться з очей...

Слези срібні, мимоволі...
Там, на Заході, мій брат,
вирішати власну долю
йде народний депутат.

НА СЕСІЇ

Сіяє нам сонце з лазурних висот,
і музика хвильми лине...
Обранці народа єднають народ
на Раді Верховній Вкраїни.

І кожнеє слово західних братів
у кожному серці лунає,
і оплесків грози, як радісний спів,
гуркочуть од краю й до краю...

„Ви волю дали нам. у світлім бою,
де — Сталіна воля орлина.
Прийміть же до вас, у єдину сім'ю.”
„Приймаю!” — grimить Україна.

В палаці Верховної Ради є зал,
а в ньому виблискують грою:
англійський, французький, іспанський метал, —
і зветься де — „польська зброя”

У залі високій і я там ходив,
дивився в огні золотому
на наші трофеї — „оїчизни” панів
безславні уламки розгрому.

Да. Доля подібна на кожного жде,
хто горем народним торгує,
хто власне щастя, од крові руде,
на трупах дитячих будує.

Собі порятунку насильства мечем
не знайде ні в полі ні в місті, —
його ми, як пух, назавжди розсічем
відплати мечем променистим.

Весною, весною шумить листопад,
і з рупорів сонце сіяє...
Приймає мій край, під салюти гармат,
братів із Західного краю.

14. XI — 39.

СИН

За вікном дерева волохаті,
і не видно в тумані зірок.
Спить спокійно у другій кімнаті
кароокий, смуглавий синок.

Він такий, як і я, чорнобровий,
і хода в нього ніжна, легка...
Хай присниться маленькому Вові,
що він б'є ворогів з літака.

Він над ними, як месник крилатий,
за розстріляних кров, за плачі,
розвиває їх танки, гармати,
з неба бомбами точно б'ючи...

Він руйнує окопи на клочя,
де засіли бандити світів,
від яких мій відважний синочок
боронити свій край прилетів.

Хай присниться малому пілоту,
після бою, за щастя землі,
як одержує він нагороду
у залитому сяйвом Кремлі.

Буря оплесків, музика грає,
пробігає по жилах огонь...
І любий наш вождь обнімає
і цілує синочка мого...

За вікном дерева волохаті,
і не видно в тумані зірок...
Спить спокійно у другій кімнаті
мій майбутній пілот, мій синок.

Грудень 1938 р

ПРОХАННЯ

Не шуміть ви, осокори,
щоб синок вас не почув.
Довго бігав він падворі,
натомився і заснув.

Місяченьку, чаюдію,
не жартуй крізь вікна з ним,
не лягай йому на вій
ти промінням золотим.

Спить мій син, моя дитина.
Серце, тихше ти стучи,
не збуди моого сина,
не злякай його вночі.

8. XII — 38.

БЕЗСМЕРТНІЙ

Од рідних стріх, журливих хворостянок,
підвалів тьми, копалень і цехів,
ви йшли на куль холодний, лютий спів,
щоб засіяv над краєm стягом ранок,

щоб не було ярма і тих бичів,
що дерли нам гарячі вени й жили,
і кров текла в замучених братів,
росли в полях незлічені могили,
під тінями нахилених хрестів...

На клич вождя, на коней важкогривих
злетіли ви на стрічу бурі мли,
в руках клинки, як блискавка, як злива...
Ви в Чорне море ворога змели.

Безсмертя вам, о рицарі вітчизни,
ви обернули ніч на вічний день.
Пройдуть віки, а похід ваш залізний
все буде жити у райдузі пісень.

Вам одкрива обійми батьківщина
і притуля до серця, як тоді,
коли на бій громіла Перша кінна,
щоб сонце Сталіна над світом пронести.

Ми вийшли всі з громів і праці горна,
сини грози, що гримала кругом...
І на стіні, як пам'ять неповторна,
сія мені будьонівський шолом.

І цей клинок, од крові поржавілий,
я бережу... О, серця теплий дзвін...
„Служи вітчизні так, як ми служили”,
кажу я сину, і всміхнеться він.

Клинок важкий в маленькі візьме руки,
спахне в очах невидана любов...
І, як музика, слів полинуть звуки:
„Вітчизні я служить завжди готов”.

10. XI — 39.

УДАР

На голову північного бандита
упав удар. Тікає фінський пан.
Народний гнів, як вибух динаміта,
розвіє орди вражі, як туман.

Уже десант громить біля Хельсінки,
колони йдуть, як вісники весни.
Іпадають, іпадають сніжинки
на мертві скроні палів війни...

Настане час, в диму кафе-шантана,
(музики жаль, за вікнами туман...)
розділиш ти з обдертим польським паном
безславну долю, жалкий фінський пан.

Усе летять сніжинки в високості,
тебе вкривають саваном блідим...
На смітнику Европи твої кості
між покидьків згниють, обернуться на дим...

Тікай же, клятий пан. Тобі маріонетить
не прийдеться уже. Порвались ниточки...
Тікай, проклятий пан. Циліндри і манжети
губи в густих снігах... Бо вслід — усе штики,

бо вслід народу гнів, що витязів крилатих
стрічає у піснях, як брата рідний брат.
На голови катів ударила відплата,
щоб розцвіла в віках Фінляндія, мов сад.

3. XII — 39.

„ТОВАЖИШ!”

Колись тут був кордон, і стражниця катівні,
в шоломах вартові, й за ними стогін, крик...
Над трупами братів співали тоскно піvnі,
а над усім: нагай, і шибениця й штик...

Колись тут був кордон... А зараз... братні руки
я тисну, весь в слюзах... Ось хлопчик: „Товажиш!”
Ніколи вам не знатъ, мої маленькі, муки,
в голодній тьмі ночей, як це було раніш...

Нічого, рідний мій, що вустілки у тебе
з штиблетів подраних жаліються комусь, —
ти в щасті будеш жить, одягнений, як треба,
і ти, й твої брати, і весь народ, клянусь.

На ниви ці вузькі, покраяні бідою,
йде армія машин, її створили ми.
І зашумлять жита колгоспною весною,
і стане лан один, де був закон тюрми.

І стане світ новий, без розпачу і бруду,
одійде в тумани вороже і сліпе...
І ти, маленький мій, про вустілки забудеш,
як і про тих панів, що роздягли тебе.

Ти сядеш на коня веселого, стального...
За муки всі твої, ти над усіх рідніш.
Вагони рушили. Та крізь коліс тривогу
я довго, довго чув тоненьке: „Товажиш!“.

2. XII — 39.

Півволочиськ.

БОЖЕВІЛЬНИЙ

Цигарка вже давно погаснула в зубах.
Хитливо він іде, блідий і тонконогий,
в очах його то сміх, то сміливість, то жах
непереможної жагучої тривоги...

Що бачить цей мутний, порожній, хмурій зір...
Чо чує цей юнак, згинаючись од жаху?..
І шляпа фетрова, одіта набакир,
пом'ята і брудна, під неба синім дахом,

неначе кривиться в якийсь кривавий сміх,
мов слуха грізний гул далеких бомбовозів...
Я зору не зведу з очей його мутних,
усе дивлюсь, дивлюсь на юнака крізь слози...

Він біженець. Тікав од гуркоту війни,
тікав із тьми до нас із братиком трирічним,
тікав... але над ним роздерло небо враз,
щось тепле і густе забризкало обличчя...

То мозок брата був... І ось іде юнак,
хитаючись іде, блідий і тонконогий...
В душі його пожар і в зорі переляк,
а брови стиснулись над переніссям строго...

Як розбудить тебе? Брати твої прийшли.
І, замість братика, забитого катами,
до тебе руки ми визвольні простягли...
Чого ж ти дивишся порожніми очами?..

Проснися! Ми прийшли! Твій братичок живий.
Ось кличе він тебе із смертної тривоги...
„Проснися! Я живий!” Та дум вирує рій,
згинає у ході, як соломинки, ноги...

І тяжко він іде, неначе крізь вітри,
що б'ють йому в лиць, розпачливо і туго,
мов чує гул страшний, що близиться згори, —
і шляпа жалко так насунулась на вухо...

Підволочиськ..
2. XII — 39.

НОВИЙ РІК

Двадцятий рік... Минає двадцять років,
з тих днів, коли побачив вперше я
в газеті спів свій, воїн кароокий,
коли сяла молодість моя...

Південних птиць, і трав і рос привіти,
куди прийшли ми в огнених боях,
прибої хвиль об берегів граніти
політбійцем смуглявим слухав я.

Стояв і марив... Мати... Рідна рудня...
Сіяло все, усе цвіло кругом...
Як щастя символ — зірка п'ятикутня
над молодим задуманим чолом.

Там розгорнула вперше пісня крила,
звучали кроки ніжні, молоді...
Збулось усе, за що тоді ми бились,
не марно орден сяє на груді.

О, скільки в серді квітів і любові!
Туманить зір захоплення слізьми...
А те, що далі, збудеться, братове,
майбутніх днів предтечі світлі ми.

Двадцятий рік! Двадцятий рік минає
з тих днів, коли в колони кобзарів
я юно став і йду за небокраї,
в даль несучи вождю й вітчизні спів.

Я рік новий вітаю дзвоном ліри,
що нам несе невидану весну,
за рідний край, як пісню серця ширу,
здійму я келих щастя в вишину!

За зорі ті, що їх теплом зогріта
цвіте земля, за те, щоб назавжди
в горах північних фінського бандита
замовкнув крок, щоб радості сади

шуміли й там, де в грізному пориві
ідуть полки, звільняючі братів,
щоб розцвіла Фінляндія щаєлива,
й налився колос неозорих нив...

За всіх дітей, що знали, тільки горе
й голодний плач, за їх веселий сміх!
Світи ж і їм, світи, о, щастя зоре,
як світиш нам теплом огнів своїх!

Ясні вінки на дорогі голівки
ти поклади в трояндах променів.
Не плачте, діти! Чуєте!.. Гвинтівки
все ближче б'ють... То армія братів

вам день несе, і золота ялинка
на їх штиках розквітнула для вас...
О, не сумуй за сином, бідна фінко, —
узнає він з тобою світлий час.

Він скоро прийде з корпусом народним,
ти до грудей притиснешся міцних.
Надходить день всім гнаним і голодним,
шумить крилом у хмарах голубих...

Тікає ніч... Вікно уже синіє...
Все ближче йде, що марилось давно...
Здійми чоло! Весни вже вітер віє,
і рідні пальці стукають в вікно...

Грудень 1939.

НА МОГИЛІ ШЕВЧЕНКА

Над широким Дніпром у промінні блакить
і висока і тиха могила.
В тій могилі співець незабутній лежить,
що народу віддав свої сили,

що народу віддав своє серце й пісні,
свої мрії про зорі досвітні...
А навколо лани вдалені, вдалені,
розлетілись, як птиці блакитні...

На могилу приносять розкішні вінки
з пишних квітів садів України,
карюкі дівчата, стрункі юнаки, —
і всміхаються гори й долини...

І щасливий Дніпро зустрічає дідів
і жінок — батьківщини окрасу,
і гримить „Заповіта” безсмертного спів
на високій могилі Тараса.

Спи спокійно, поет! Україна твоя
вже розправила крила орлини,
так як мріяв колись ти в жагучих піснях,
на засланні, в тяжкій самотині...

Спи спокійно, поет! Ми, нащадки твої
пронесем крізь віки твоє ім'я,
крізь колючі вітри, крізь жорстокі бої,
батьківщини сини незборимі.

Бо вперед нас веде, хто нам волю здобув
і розкрив золотими руками
браму в щастя сади, в далечінь голубу...
Він сіяє, як сонце, над нами.

Де він пройде, цвіте і співає земля,
оживають пустелі безкраї,
наливаються соком могучим поля,
кожна квітка веселкою грає...

Слово скаже, — і гори з таємних глибин
віддають нам скарби незлічимі...
Бо живе його слово в диханні машин,
в кожнім серці живе його ім'я.

Спи спокійно, поет! Образ отнений твій
не зітерти ні бурі, ні часу.
В більшовицькій сім'ї, славній, вольній, новій,
ми тебе не забули, Тарасе!

БАЖАННЯ

В серці квітне зоря... Гей, життя молоде і чудесне,
як шумиш у садах ти на шостій частині землі,
і минають літа, в більшовицькі заквітчані весни,
як пливуть у морях батьківщини ясні кораблі...

Линь же, пісне моя! Голубі ми скорили простори,
і підземні скарби міліони дать „на-гора”.
Хто ж це нас на землі, в небесах і на морі поборе,
коли тільки для нас перемоги і праці пора!

Коли тільки для нас голубині спадають світанки,
свіtlі ріки шумлять, і на зорях лунають гудки,
нахнуть квіти в росі, де колись пролітали тачанки,
і блистили на сонці у росах кривавих клинки...

Гей, мій краю, мій цвіт! До останнього кроку
[й зітхання,
я не кину любить твоїх луків, і сел, і гаїв,
твоїх міст золотих... І, коли я ітиму за грані,
я б хотів, щоб не вмер, не загинув зі мною мій спів.

Я б хотів одного, щоб нащадок мій дальній, далекий,
з ніжним співом моїм пригадав наші грозяні дні,
коли будуть пливти кораблі, наче срібні лелеки,
над морями садів, над містами у синь-вишині...

Я б хотів, щоб згадав, щоб зітхнув мій нащадок
[незнаний,
щоб зітхнув і позаздрив тому, що в Комуни віки,
що ішли за вождем, ми за Сталіним, рідним титаном,
що не зможе йому він потиснути ясної руки,
так, як тиснуть її батьківщини моєї герої,
і співці синіх гір, і південних могучих степів...
Лиш цього б я хотів, щоб у серці нащадка луною,
в ті прийдешні віки, не замовк мій задуманий спів.

Ніч пройшла. Одлетіли, погасли замріяні зорі.
Заглядає в вікно, мов усмішка коханої день.
Здрастуй, юність моя, в небесах, на землі, і на морі,
повна щастя, мов келих, повна щастя, квіток і пісень.

6/XII — 38.

З КНИГИ „МАРІЯ”

МАРІЯ

Задуманий вітер над городом віє,
ідуть перехожі невпинним пробоєм,
і я поміж ними йду повний тобою,
горять ліхтарі, мов шепочутъ:

Маріє!..

І пісня в душі наростає і спіє,
мов вирватись хоче нестримно на волю...
Весна вже прийшла, та дерева ще голі,
й гілля наді мною шепоче:

Маріє!..

І солодко серце стискає, і мліє,
мов сон мені дивний, невиданий сниться...
І хочеться в небо злетіти, як птиця,
де блимають зорі далекі:

Маріє!..

Десь море на півні шумить і синіє,
там даль не така, як у нас на Вкраїні,
Стоять кипариси, стрункі і незмінні.
і хвилі під ними шепочутъ:

Маріє!..

Іду, поспішаю, мов крилами мріє
зоря перед мене в простори щасливі...
А губи шепочутъ в блаженнім пориві
для мене єдине ім'я:

Маріє!

ЯКБИ ТО Я ЗНАВ

Якби то я знат, що навік ти моя
і любиш мене, як і я.

Якби то я знат, що з тобою в житті
чекають нас сни золоті.

Якби то я знат, що мій друг ти і брат,
що ти не покинеш мене,
тоді б я забув про удари гармат,
про все пережите, жахне...

Тоді б моя пісня, як птиця, до зір
злетіла, квітчаста й дзвінка...
О, як мені рідні ці губи, цей зір,
плече це, волосся й рука,
що гладить чоло моє смугле й сумне...

Якби то я знат, що ти любиш мене.

1931 р.

НІЧ

Тихо і свіжо. Пливе над горами
ніч у плащі з золотими зірками
тінь розіславши свою по землі,
й місяць у неї горить на чолі.

Там, десь далеко, у срібнім іні
ніч ось така ж проплива над землею,
тиха і свіжа, прозора, як спів...
й місто під місяцем, повне огнів.

Місто, повите і тишею й снами,
що димарями пробило блакить.
Там, біля парку, що марить верхами,
сірий будинок край міста стойть.

Темно у вікнах, і тільки в одному
світло горить, мов чекає когось,
і у вікно те, в промінні тонкому
серце струною мое простяглось.

Мріями й сумом повита кімната,
і, мов над озером квітка в гаю,
біля дитини. що спить на канапі,
ти нахилила голівку свою.

Плачеш!? Чого ти! Не треба, он зорі,
зорі, як очі, що снились давно...
Слухай, як сумно у тиші прозорій
стукає сердце в холодне вікно.

Бачиш, воно біля шибки холоне,
пташкою темною, зоряний гість,
слушає й жде, коли стукотом дзвонним
сердце твоє у вікно відповість.

1932 р.

ПАРТИЗАНСЬКА ПІСНЯ

Гармат за горою огонь не затих.
Не випустим зброї ми з рук трудових.
Хай вітер у груди, сталевий, лихий. —
ми щастя здобудем вітчизні свої.

Не марно в підвалих, землянках сиріх
в нужді ми зростали на глум і на сміх,
на труд і на горе у безлічі літ.
Світіть же нам, зорі, ми вийшли на світ.

Шуміть нам, діброви, багаття, гори!
Над нами шовкові цвітуть прапори,
що їх ми з любов'ю за волю свою
гарячою кров'ю зросили в бою.

Встає над полями вечірній туман.
Сідлає коня молодий партизан,
і дівчина зброю йому подає:
— „До стрічі нової, кохання моє!“

Гармат за горою огонь не затих.
Не випустим зброї ми з рук трудових.
Хай вітер у груди, сталевий, лихий, —
ми щастя здобудем вітчизні скай.

УКРАЇНА

I

Дзвін шабель, пісні, походи,
воля соколина,
тихі зорі, ясні води —
моя Україна.

Синь гаїв, поля, світання,
пісня солов'їна,
ніжний шепот і зітхання —
моя Україна.

І в очах твоїх кохання,
міниться і лине
сонцем щастя осіяна
моя Україна.

4/II — 39.

СПІВИ

Я не кину співати про тебе,
краю мій, моє щастя, мій дім!
Скільки зір у високому небі,
скільки співів у серці моїм.

І про тебе не кину, кохана,
я співати в житті запашнім.
Скільки квітів в полях осіяних,
стільки співів у серці моїм.

Так шуміть же, гаї неозорі,
і сади, зацвітайте, як дим.
Скільки хвиль у бурхливому морі,
стільки співів у серці моїм.

СОНЦЕ

Ти моя кохана,
як і ця земля.
Росами тумани
впали на поля.

В серці пісня спіє,
з серця рветься спів.
І весною віє
з дальніх берегів.

Тануть снігу плями
в буйнім льоті днів.
Сонце над полями
Сталін засвітив.

Це щоб ми однії
квітами цвіли,
щоб своїй країні
вірними були.

16. XII — 38.

ТИ СПИШ

Ти спиш. А я заснуть не можу,
знайти все хочу слів таких,
щоб розцвіла любов, як рожа
в вітрах пахучих степових.

Щоб у словах моїх перлинно,
як наше сонячне життя,
цвіла любов до батьківщини
і до безсмертного вождя.

Щоб передав мій спів натхнений
твоїх очей земну блакить.
І щоб сказали після мене:
„Да! Цей поет умів любитъ”.

ЛЮБЛЮ

Я люблю тебе, друже, за те,
що в очах твоїх море синє,
що в очах твоїх сонце цвіте,
мою душу і пестить і гріє.

За волосся твоє золоте,
за чоло молоде і отворите.
Я люблю тебе, друже, за те,
що не можу тебе не любити.

16. XII — 38.

МОЯ ЛЮБОВ

Лети, мій спів, луною,
красу в серцях буди.
Сади цвітуть весною, —
моя любов завжди.

Зоря цвіте і лине,
і гасне й квітне знов.
І лиш цвіте незмінно
одна моя любов.

Любити до нестями
тебе не кину я.
Над зорями й біками
цвіте любов моя.

19. XII — 38.

ТИ

Крізь огні, у блакитнім тумані,
крізь вечірню міську каламуть,
ти ідеш, і мов квіти весняні
на снігу за тобою цвітуть.

Ти для мене, як вічності небо,
що сіяння нам шле з висоти.
Склад пісень я багато про тебе,
та найкращая пісня — це ти.

1939 р.

ТВОЇ ОЧІ

Ні з морем, що вічно синіє,
й горить у просторах ясних,
ні з небом далеким, Маріє,
очей не зрівняти твоїх.

З квітками, що зрошує поле,
і з тими, що в сині алей,
ніколи, ніколи, ніколи
твоїх не зрівняти очей.

Каміння горять самоцвітні,
та що мені в блискові їх!
Ні сонце, ні зорі привітні
очей не замінять твоїх.

Прозорі задумані ріки,
на вітах цвітіння іней...
Ніщо мені в світі навіки
твоїх не замінить очей.

Я ЖДУ ТЕБЕ

Я жду тебе, я кличу, літо!
Тобі пісень моїх слова.
Люблю, коли в вікно розкрите
шумлять безжурно дерева.

Люблю, коли нічна знемога
у жили ллється, мов вино,
і з неба місяць кругорогий
туманно дивиться в вікно.

Я так люблю той час без краю
і землю теплу й молоду,
коли над квіткою зітхає
липневий вітер у саду.

Але далеко ще до літа,
що одвіло уже давно.
Лиш вітер стукає сердито
в моє зачинене вікно.

НАМИСТО

Над вечірніми ланами
грає сурма золота.
Тільки вітер поміж нами.
Простягни свої вуста.

Тільки поле колосисте
й звуки сурми знов і знов.
На груді твоїй намисто,
а в душі моїй любов.

Лиш одно, одно тривожить
мою душу молоду;
під твоїм намистом, може,
я нічого не найду.

6. XII — 38.

НА КРИЛАХ

На крилах радості несе
любов мене в село.
Як розказати тобі про все,
що в серці розцвіло, —

про верби й пісню у гаю,
про рідний, рідний дим,
про радість сонячну мою
знов бути молодим,

що я несу в собі, як день,
що молодість мою,
що в серці — щастя і пісень,
як в рідному краю,

про те, що з нього гострий ніж
я витяг і не сплю,
що я завжди, як і раніш,
тебе люблю, люблю.

8. XII --- 38.

ТИШИНА

Тишина, ні звуку.
Цигарки і дим.
Лиш годинник стука
на столі моїм.

Десь шумує море,
і вали, мов дим...
Квітко яснозора,
що ти, де ти, з ким?

Думи неозорі
у огні згадок...
Може в коридорі
прозвучить дзвінок.

Ти простягнеш руки,
як тоді, тоді...
Тишина. Лиш стука
серце у груді.

11. XII — 38.

ЗАВЖДИ

Лунає день, горить, клекоче,
і юрб прибій.

Завжди, завжди ці сині очі
в душі моїй.

Пливуть години по годині
в тиші нічній.

Завжди, завжди ці сині очі
в душі моїй.

Минають дні, минають ночі,
пливуть світи.

В душі моїй ці сині очі
зажди, зажди.

20. XII — 38.

СПОЛОХИ

Над вечірнім морем вітер пролітає,
Шум дерев шовковий, хвиль без журний спів...
Сполохи далекі крають небокраї,
наче йде за морем бій богатирів.

Пелюстки рожеві, промені останні,
блиск мечів невпинний, як гроза в гаю...
Так і ми з тобою, в гніві і кохані,
так і ми з тобою в вічному бою.

16. IV — 39.

ПІСЛЯ ГРОЗИ

Одгриміла гроза, теплий дощ одшумів,
одзвіли блискавиці крилаті...
І назустріч весні я вікно відчинив,
стало сонячно й тихо в кімнаті.

Ти вернулась, прийшла, наче з дальніх країв,
мов з холодного царства Валгали.
І назустріч тобі я обійми розкрив, —
в серці тихо і сонячно стало.

16. IV — 39.

ВЕСНА ПРИЙШЛА

Весна прийшла. І серце тане...
Стою в задумі край вікна.
В садах, квітками осіяна,
пливе вечірня тишина.

Надворі хтось сміється дзвінко,
і за вікном, де синя мла,
майнув берет, немов пушинка...
Вона прийшла, вона прийшла.

7. IV — 39.

СТРУМКИ

На полях сніги, як дими,
та під ними в глибині
десь течуть струмки незримі,
щоб проснутись по весні.

Тільки ти одна, мов камінь,
тільки в тебе все життя,
не тече любов струмками
під снігами забуття.

19. XII — 38.

ПРОЛІСОК

Розтанув сніг. Гаї привітні
шумлять над маревом ланів.
І пелюстки свої блакитні
під сонцем пролісок розкрив.

Я мов тону у морі світла,
зима в душі моїй пройшла, —
й вона, як пролісок, розквітла
під сонцем щастя і тепла.

9. IV -- 39.

В ПОЛІ

Журавлі прилетіли, журавлі прилетіли,
щоки вітер цілує, голубий, запашний.
Ми за руки взялися. На лиці твоє міле
ліг ясного проміння поцілунок палкий.

І проміння і вітер. Ще додай мої губи, —
і з промінням і вітром я цілую разом
твоє світле обличчя, неповторне і любе.
І так світло і тихо, так привітно кругом.

Журавлина розмова, за рікою діброва,
хвиля хвилю цілує. Дай же губи твої.
Там далеко-далеко вже зоря злотоброва
крила ніжні простерла на примарні гаї.

А за тими гаями розляглася столиця
і єднає з огнями дальні неба огні.
Ця краса тільки може в сні дитячім присниться.
У блакитному полі ми з тобою одні.

Тільки даль, тільки трави, тільки вітер ласкавий
і в блакиті над нами журавлі, журавлі.
Гей ви роки жемчужні, гей життя кучеряве,
в небі зорі чудесні і любов на землі!

НА ДНІПРІ

Погасло сонце за горою,
мов сяйво з дальнього вікна.
Блищить Дніпро. В човні нас двоє.
Над нами зорі й тишина.

Під нами гай, що листя грою
тревожить сонну глибину.
Отак пливти б нам за водою
з тобою, друг мій, в далину.

17. IV — 39.

НАД ПІСНЕЮ

Над піснею, над вишнею
хмарок привіт.
Рум'яною і пишною
ти вийшла в світ.

Минає день хвилиною.
Шумлять гаї.
Зорею і калиною
вуста твої.

Не даль під неба шатами,
не тінь колон, —
під віями крилатими
блакитний сон.

Мовчить земля розніжена
і поле й тінь.
Твоя голівка стрижена
вся в золоті.

7. XII — 38.

ВЕЧІР

Вечір у вікна, і сонце у груди.
Серде і сонце й весна.
Вулиці радісні, квіти і люди,
в морі огнів вишина.

Місто шумить і вирує пробоєм.
Це — до майбутнього путь.
Вийдем, кохана, під зорі з тобою,
щоб у юрбі потонуть.

Будем блукати з тобою допізна
там за рікою в гаю.
Швидше ж ходім. Щоб не бути нарізно
дай мені руку твою.

Люба, не знизуй закохані вії,
сни не ховай золоті,
Я до груді приколю конвалію,
до дорогої груді.

Пальчики рідні, тоненькі і чулі,
ви моого щастя печать.
Буде для нас кукувати зозуля,
довге життя віщувати.

Що ж ти схилила в задумі обличчя,
тінь на лиці молодім...
Вечір під зорі з тобою нас кличе.
Швидше ж, кохана, ходім!

6. XII — 38.

НА ПІВДНІ

В повітрі солодка утома,
пливе з виноградників мла.
То ніч у плащі голубому
на гори примарні зійшла.

Мов крила широкі, прозорі
несуть мене в рідні гаї.
У морі відбилися зорі, —
в душі моїй — очі твої.

18. XII — 38.

НІЧ

Догоряє вечір, квітка пурпурова,
у дзвінках трамваїв, кроках і піснях,
і нечутно лине довга ніч зимова,
довга ніч зимова, чорнокрилий птах.

Дзьоб його довбає квітку пурпурову,
заливає тьмою пелюсток огні.
Тихша дзвін трамваїв, замовкає мова,
перехожих кроки, вигуки й пісні.

Завмирає місто. Тишина і спокій.
Тільки сніг синіє, тільки вітру змах,
і коло будинків ходять одиноко
сторожі, як тіні, в довгих кожухах.

Вулиці безкраї. Порожньо і дзвінко.
Кроки одинокі, ніби сердя стук.
І в холоднім небі зорі, як сніжинки,
шлють байдуже світло на замовкливий ґрунт.

Де-не-де у вікнах світло янтарє,
ліхтарі хитливі, тіні без кінця.
В серці пісня спіє. Місто, ніч і мрії.
Що мені навіє довга ніч одя?

Скілько їх минуло, цих ночей зимових!
Та навіки в серді тільки ніч одна, —
ніч моя далека першої любові,
ніч моя чудесна, юності весна.

Як тоді шуміли верби над рікою,
як світили зорі, як сніги цвіли...
Од твого волосся віяло весною.
В ніч ту над рікою ми одні були.

Ні човна, ні весел, ні квіток, ні співів,
тільки сніг і вітер, і весна, весна
в двох сердях жагучих, в двох сердях щасливих
першої любові сповнених до дна.

Місяць над рікою в темному просторі
роздивав на гори і на верби ртуть.
От чому для мене тільки сині зорі,
тільки сині очі у житті цвітуть.

Линь же, моя пісне юності й любові,
і весною линьте в сердце сніг і мла!
Я за те люблю їх, ночі ці зимові,
що одна з ночей цих щастя принесла.

В САДУ

Зелений сад, густий,
роздчинене вікно.
Я в ньому молодий
колись давно, давно.

Ні, не забуду я
той шум далекий віт.
О, юносте моя,
мій неповторний цвіт!

Я знову молодий,
як був колись давно.
Зелений сад густий,
роздчинене вікно.

15. XII — 38.

ЧЕКАННЯ

Тихо. В повітрі ні руху.
Слів де для пісні знайду?
Падають тепло і глухо
яблука в нашім саду.

В небі печаль журазлина,
в'януть і никнуть цвіти.
Вийду: а обрій шипшинний,
гляну: а небо — як ти.

Хмарка пливе кучерява,
тихо, як сон, розтає.
Сині під місяцем трави,
вітер — зітхання твоє.

Вдалъ простягаю я руки,
слушаю, кличу і жду...
Падають тепло і глухо
яблука в нашім саду.

18. XII — 38.

МОЛОДІСТЬ

В небі жайворон кружляє,
піснею дзвенить.
Далечінь моя безкрайя,
сонде і блакить!

В небі хмарка пурпурова
лине і сія.
Гей, ти поле колоскове,
молодість моя!

Мріє, гай, і вітер віє
бархатним крилом,
Підняли блакитні вії
vasильки кругом.

Щось шепочуть тихо трави.
В далечінь руду,
босоногий і смуглавий
я іду, іду.

В небі хмарка пурпурова
лине і сія.
Гей, ти поле колоскове,
молодість моя!

21. ХІІ — 38.

ОСІНЬ

Облітають квіти, обриває вітер
пелюстки печальні в синій тишині.
По садах пустинних іде гордовито
осінь жовтокоса на лихім коні.

В далечінъ холодну без жалю за літом
синьоока осінь іде навмання.
В'яне все навколо, де пройдуть копита,
золоті копита чорного коня.

Облітають квіти, обриває вітер
пелюстки печальні й розкида кругом.
Скрізь якась покора в тишині розлита,
і берізка гола мерзне за вікном.

15. XII — 38.

ДАЛЕКІ ДНІ

Далекі дні, таї осінні,
в задумі сонячній земля.
Нам на обличчя павутиння
спадало з сонного гілля.

В мені живе та осінь рання.
той тихий шептіт не затих.
О, слізки першого кохання
на віях довгих і густих...

18. XII — 38.

СНІЖИНКИ

Сніжинки, надворі сніжинки
роями летять до вікна.
Смієшся ти ніжно і дзвінко,
така загоріла й міцна.

Тобою кімната розквітла,
такою ще ти не була.
Бо стільки і щастя і світла
ти з моря мені принесла.

Дивлюся в зіниці прозорі
і в них не нахожу я дна.
Сніжинки, сніжинки надворі,
а в сердці моєму весна.

ГРУДЕНЬ

Тепло, затишно в кімнаті,
на столі стойть вино.
Білий грудень волохатий
заглядає у вікно.

Закінчив давно вже гру день,
погасив огнів мечі.
Мабуть, хоче випити грудень,
щоб погрітись уночі.

Буде стукати до ранку,
щоб його я не забув.
Я вікно одкрив і склянку
в ніч і вітер простягнув.

А в вікно — рука туманна,
очі блиснули у млі.
І пішов хитатись п'яний
білий грудень по землі.

КАШТАНИ

Блідий вечір сонно тане.
Я дивлюся у вікно.
Жовте листя із каштанів
облетіло вже давно.

Але це їм не нещастя,
і не дні негоди злі.
В них мереживо сріблясте
замість листя на гіллі.

Так і нам з тобою буде,
на щоках одквітне мак,
і на зміну літа-чуда
прийде старості зима.

Прийде тихою хodoю,
але серце ще і ще,
як за юності палкої,
буде битись гаряче.

З ПУТІ

Пароплав пливе рікою,
грає, грає сурми мідь.
Моє серце за тобою.
наче ластівка, летить

Посмутніли небокраї.
На вустах моїх печать.
Хвиля хвилю здоганяє,
серцю серця не здогнать.

12. XII — 38.

СИНІ ТРАВИ

Сині трави. Даль кармінна.
Ріки в тумані.
В сяйві мрійному долини
і огні, огні.

Там мій діл і та шипшина,
що колись в рвав.
Кароока та дівчина,
що любив — не взяв.

Там над гаєм, там над краєм
неба вдалені
рідних птиць веселі зграй
і зірниць огні.

Там за гаєм, за рікою
голубе вікно.
Там стояли під вербою
ми колись давно.

Плачуть струни на гітарі,
срібні, голосні,
я змінив на сині карі,
я забув ті дні.

Тільки сниться даль кармінна
в синім шумі трав,
кароока та дівчина,
що любив — не взяв.

21. XII — 38.

В МОРИ

Сині гори,
далина.
І на морі
тишина.

В небі грою
промені.
Ми з тобою
на човні.

Мов простори
з янтаря.
Я і море,
ти й зоря.

а. XII — 38.

ВАСИЛЬКИ

Васильки у полі, васильки у полі,
і у тебе, мила, васильки спід вій,
і гаї синіють, ген на видноколі,
і синіє щастя у душі моїй.

Одсіяють роки, мов хмарки над нами,
і ось так же в полі буде двоє йти,
але нас не буде. Може, ми квітками,
може, васильками станем, я і ти.

Так же буде поле, як тепер, синіти,
і хмарки летіти в невідомий час,
і той другий, дальній, сповнений привіту,
з рідними очима порівняє нас.

ВІЧНІСТЬ

Так тихо скрізь. Ми знов з тобою.
В моїй руці твоя рука.
І пісня дальня за рікою
сердя нам солодко стиска.

Од слів простих незнана сила
в липневу лине темноту.
Ти на плече мені схилила
свою голівку золоту.

Мов за спиною в мене крила,
так легко й радісно мені.
Он зірка в небі пролетіла,
погасла зірка в вишні.

І ми погаснемо з тобою,
як зірка пя. Але й по нас
ітиме вічною ходою
як і тепер, невтомний час.

І так же пісня за рікою
летіти буде в темноту,
і другий буде у другої
голівку гладить золоту.

Він буде чути за плечима
неначе крила огняні,
і так же в темноті над ними
погасне зірка в вишині.

Таке ж над нами буде небо,
що зараз нам із тьми сія.
І він про неї і про себе
подума те, що думав я.

15. XII — 38.

КВІТКИ

Над рікою вітер віє,
і шумить у морі трав.
Сердя квіти, щастя мрій —
я усе тобі віддав.

Та як вітер цей, Маріє,
що над хвилями ріки,
ти розвіяла ті мрій,
потоптала ті квітки.

Не судилось нам з тобою
тиску теплого руки.
Що ж ти дивишся з журбою
на потоптані квітки?

16. IV — 39.

*

* * *

Лине срібло з вишнини,
нерухомі вишні...
Сині очі, щастя сни,
зустрічі колишні!

Там стояв з тобою я
у примарнім димі...
Гей, ти, молодість моя,
сни неповторимі!

24. XI — 39.

*
* * *

Як я можу розлюбити
сині очі ці.
Ти стоїш, зорею вмита,
з квітами в руці.

У вінку, як молодая,
як до сонця клич,
і вбрання твоє спадає
кружевами з пліч.

За вікном співають півні,
в'ється, в'ється шлях...
Як люблю я ці наїvnі
ямки на щоках!

Листопад 1939.

*

* * *

Журно хиляться тополі,
одцвітає мак у полі, —
розцвітаю я.

Над житами громи бою,
ти стойш переді мною.
синьоокая!

Хмурий вітер, чорні зграй,
я з тобою розцвітаю,
в серці — солов'ї...

На гречки упали тіні,
як на плечі лебедині
кучері твої.

9. XI — 39.

*
* *

В синім небі зграї гав.
Вітер кучерявий
крила бархатні поклав
на зелені трави.

Грає хвилями ріка,
і встає з туману.
босонога і струнка,
юнь моя рум'яна.

Подає рукою знак,
простягає рожу...
Та до неї я ніяк
дотягтись не можу.

24. XI — 39.

ШЛЯХ

Квіти, сріблені росою,
очі в радості слозах...
Тихі верби над рікою,
в'ється, в'ється дальній шлях.

На такім шляху з тобою
ми зустрілися колись.
Так же верби над рікою
до води гіллям тяглись.

Лебедині в небі крики.
Дальній шлях. Роса. Вікно.
На такім шляху навіки
розійшлися ми давно.

16. IV — 39.

*
* *

Небо гасне, блідне.
Вітер і цвіти...
Вечір, даль західна:

ти.

Блідий місяць, трави.
Пісня солов'я.
Хвилі шум ласкавий:

я.

Хмари над землею,
дальні зорі з тьми.
Шепіт і алеї:

ми.

22. X — 38.

А ТИ?

Я — твій, коли зоря над гаєм
на землю гляне з висоти.

Я — твій, як сон на все злітає.
А ти?

Я — твій, коли цвітуть пропори,
і йдуть, під музику, ряди.

Я — твій, коли шумує море.
А ти?

Я — твій, коли на бій останній
помчать нас коні до мети.

Я — твій, я — твій, моє кохання!
А ти?

18. XII — 38.

ЩАСТЯ

Цвіти, моє серце, як сонце, цвіти!
Шумлять поїздами блакитні мости,
як музика, крохи, і очі, і шлях,
і вулиці в квітах, і люди в піснях,

і рідного зору лазурні моря,
що в серці моєму злились, як зоря,
що ними живу я, що з ними росту,
мов яблуня пишна в рожевім цвіту.

На вітах повиснув ранковий іней.
Що значить я буду без таких очей,
без тмяної ласки, що кличе вперед.
Без неї я, любі, умру, як поет,

не здатний ні на що, як зламаний штик,
мов квітка без сонця, засохну навік.
Люби ж мене, люба, не кидай мене,
схили наді мною обличчя ясне.

За всі мої муки, за чорні ті дні,
що тяжко забути, дана ти мені.
Тебе, як дарунок, за рани од зла,
Донеччина мати мені принесла.

Не може ж так бути, щоб фарби й цвіти,
згасила навколо, розвіяла ти.

Щоб кинула серде, весною нове,
що тільки тобою співає й живе.

Щоб знову на муки, на слози, на жах
ішов я роздертий по темних світах...

Я вітра спитаю: „Чи любить вона!”

А вітер мовчить... Лиш ридає луна...

Я моря спитаю: „Чи рідний я їй?”

А море мовчить... Лиш синіє прибій...

Я сонця спитаю: „Чи буде кохать?”

І вітер, і море, і сонце мовчать.

1939.

*
* * *

Луна від кроків. Темно. Гулко.
Неначе жив я тут раніш...
В середньовічних цих провулках
переді мною ти стоїш.

У тому ж платтячку, що знаю
я в нім тебе вже стільки літ...
Як передать журбу безкраю,
що закувала серце в лід!

Нас розлучила синь дороги,
між нами даль і море хмар.
Як передать мою тривогу
і серця бідного пожар?

Скажи, сестра моя крилата,
яких знайти від болю чар,
і як у серці поєднати
роздлуки лід, любови жар!

Грудень 1939.

Львів.

* *

* *

Не стелись, барвінку, не стелись низенько,
бо мене на горе породила ненька.

Упаду землі я на холодні груди,
любая не любить і любить не буде.

В небі місяць лине, одзвітає вечір.
В лузі на калині соловей щебече.

Годі тобі, любий, щебетати дзвінко,
ви не лийтесь слози, не стелись барвінку!

29. XII — 39.

ЯК БИ!

Осінній вечір. Сині клени
над тихим золотом стежок,
і павутиння, й крик сирени,
і молодий прощальний крок...

Давно, давно... Біліють скроні...
Я не сказав їй: „Підожди!”
І щастя в хусточці червоній
пішло від мене назавжди.

А небо коліру опала
і осінь та ж і синя мла...
Як би, як би то юність знала.
і старість мудрая могла!

28. XII — 39.

*
* *

Ні, не кажи, що ти вродлива,
що ти струнка і молода.
Твоя краса, мов час, мінлива,
спливе, як по-весні вода,

що голубим Дніпром гуркоче,
як це не раз уже було.
Настане час, зів'януть очі,
і зморшки вкриють це чоло.

Не будеш ти тоді такою,
бо наші дні такі малі.
І старість хмурою рукою
нахилить стан твій до землі.

Це — так, це буде неодмінно,
як те, що вже старію я.
Красою іншою повинна
сіяти молодість твоя.

І хай тоді сивіють брови,
і кров у жилах погаса.
Краса душі, краса любови
найвища на землі краса!

*
* * *

Осінь. Вечора огні.
Синь і синь навколо.
Сиротливе вдалені
перекотиполе.

То зачепиться, то знов
ліне, як зітхання.
Так і ти, моя любов,
на стерні страждання.

30. XII — 39.

*

* * *

Чути перепела бій,
у росі калина.
Україно, краю мій,
пісне тополина!

Скільки, скільки за твій сад
пролилося крові!..
Синьоокий листопад,
хмари пурпурові...

30. XII — 39.

ЛЮБОВ

Спіє жито... Б'ють копита...
Десь музика грає...
Як тебе та не любити,
краю, мій ти краю!

Спіє жито... Б'ють копита...
Десь вітальні крики...
Як тебе та не любити,
Сталін наш великий!

1939.

З МІСТ

	стор.
Сталін	3
Червона зима (поема)	4
О, не даремно!	9
Траурний марш	13
Дніпрельстан	15
У місті	26
У мареві	28
Марія	30
Жовтіє лист	31
Україно моя!	32
На сході	35
Ленін	36
Прощай	38
Визволення	40
Вибори	43
На сесії	45
Син	47
Прохання	49
Безсмертній	50
Удар	52
Товажиш!	54
Божевільний	56
Новий рік	58
На могилі Шевченка	61
Бажання	63

З КНИГИ „МАРІЯ”

Марія	67
Якби то я знов	68
Ніч	69
Партизанска пісня	71
Україна	72

	стор.
Співи	73
Сонце	74
Ти спиш	75
Люблю	76
Моя любов	77
Ти	78
Твої очі	79
Я жду тебе	80
Намисто	81
На крилах	82
Тишина	83
Завжди	84
Сполохи	85
Після грози	86
Весна прийшла	87
Струмки	88
Пролісок	89
В полі	90
На Дніпрі	91
Над піснею	92
Вечір	93
На півдні	95
Ніч	96
З саду	98
Чекання	99
Молодість	100
Осінь	101
Далекі дні	102
Сніжки	103
Грудень	104
Каштани	105
В путі	106
Сині трави	107
В морі	109
Васильки	110
Вічність	111
Квітки	113
Шлях	118
А ти?	120
Щастя	121
Як би!	125
Любов	129

Редактор *I. I. Гончаренко.*

Техредактор *Я. Руденський.*

Коректор *P. С. Тилявський.*

Друкарня Академії Наук УРСР № 2. Львів.

Львів 1940. Обліт № 649. Тираж 5.000.

449542